

Prvních sedm minut

„Nejlepší je moment, když něco dopíšu. To je intenzivní, silná radost. Když vznikne film, je to také báječné, ale vlastně to všechno dělám pro oněch prvních pár minut,“ říká Maria Procházková.

Loni před Vánoci měl premiéru její film *Kdopak by se vlka bál*. Sklidila s ním úspěch doma, zvláště pak zabodovala na berlínském festivalu. Nepřivezla si sice žádného medvěda, ale spoustu zážitků a radosti. Od té doby se raduje poměrně často, film chtějí v dalších zemích a ona si nemůže stěžovat na nedostatek práce. Když jsme se spolu sešly, měla dvě hodiny volna, při rozhovoru posnídala, a pak spěchala do České televize. Musela dokončit zvuk ke druhé sérii Evropského pexesa – animovaného cyklu portrétů zemí Evropské unie pro děti, který se od ledna vysílá. Vymyslela a napsala ho s kamarádkou – bývalou spolužačkou z FAMU. Tam Maria Procházková animaci vystudovala, ale nazvat ji dnes filmovou režisérkou a animátorkou by bylo velmi zjednodušující.

Tato mladá pozoruhodná dáma je také scenáristkou, spisovatelkou. To, že její povídky zatím končí v šuplíku, není nijak směrodatné.

Slyšela jsem, že na berlínském festivalu si lidé na závěr projekce zpívali společně ústřední písničku vašeho filmu.

To ne, to je asi špatná interpretace. Ale je pravda, že děti z publika do závěrečných titulků skandovaly *Terezko, Terezko!* A pískały, tleskaly.

To se děje v Berlíně běžně?

Festivalové publikum bývá specifické, a to zahraniční obzvláště. Tady na to nejsme zvyklí, ve Varech je sice také hezká atmosféra, ale to se nedá srovnat s jinými festivaly a s jejich impulzivním publikem. Sama

jsem to poprvé zažila na animovaném festivalu v Annecy ve Francii. Tam se jenom rozsvítilo na plátně logo a už vypukl virvál. Když je film hloupý, tak se píska, když je to skvělé, tleská se, výská. Publikum dokonce komentuje scény, radí hlavním postavám... V Berlíně přivedli na naše promítání sedm set dětí. Až mě to zaskočilo, protože jsme nedělali film vyloženě pro děti. Ale pak jsem jen zírala: ty děti byly stejně staré jako hlavní představitelka, ztotožnily se s ní. A na autogramiádě pak Dorotku zahrnuly otázkami: Jak se jmenuješ? Kde bydlíš? Co děláš, když netočíš? Bylo to až dojemné.

A co reakce dospělých?

Měli jsme dvě projekce, kde byli rodiče s dětmi, jednu jsem si odseděla v sále skoro celou. A bavilo mě, jak se publikum

Snažím se dělat filmy.
Do žánru at' si je zaškatulkují kritici,
recenzenti a diváci...

rozdělilo na dvě skupiny. Ta první reagovala na dětské fóry, ta druhá na dospělé vtipy. Potom třeba přišla situace, kdy Terezka vybíhá z letištní haly a málem ji srazí auto, auto brzdí, celé kino ztuhne – a pak celoplošné ženské Áchch! To byly jenom ženské hlasy. Nějakých padesát, sedmdesát maminek vydechlo úlevou, že se Terezce nic nestalo.

To musí být pro režiséra skvělý pocit.

Je to největší ocenění: film má smysl. Když projekce skončila, začali nám všichni vyprávět, co jim to připomnělo, každý to vnímal osobně – někdo přes dětskou roli, někdo přes dospělou. Bylo to příjemné zadostiučinění: film byl už tři měsíce v kinech a až v Berlíně jsme si potvrdili, že některé silné scény fungují, jak mají. Doma jako by to všechno víc prošumělo, bez emocí.

Jak to?

Řekla bych, že Češi všeobecně nejsou moc výrazné publikum. Na jedné straně mě to srovnání v náš neprospěch zrovna s Němci i mrzí, na druhé straně si uvědomuju, že sama jsem člověk, který sice reaguje hodně emocionálně, ale v kině se příliš neprojevuje. Mám ráda, když dostanu možnost se v kině zasmát nebo dojmout, ale dělám to většinou co nejtišeji.

Když píšete, myslíte už na publikum?

Ne. To mě v tu chvíli vůbec nezajímá. Psaní je úplně sobecká záležitost.

Co na film pak říká třeba maminka?

Líbilo se jí to. Ale já ty premiérové ohlasy vždycky beru trochu s rezervou. Je to jako o narozeninách. Jste oslavenec, tak se všichni usmívají a chválí, že máte hezké šatičky, řeknou, že vám to sluší, že se vám to povedlo, že jste šikovná holčička.

Jenže vaše maminka je spisovatelka, její hodnocení přece jen bude trochu jiné. Nenapadlo vás někdy zfilmovat její povídku, román?

S maminkou jsme o tom mnohokrát mluvily, dokonce i její někdejší partner Ludvík Vaculík mi nabídl svá Morčata k adaptaci. Učinil tak na základě projekce mého prvního hraného filmu Žralok v hlavě, což mě moc potěšilo. Jeho reakce si velmi vážím, dokonce o Morčatech stále trošku uvažuji, ne snad aktuálně, ale obecně, protože téma je mi hodně blízké, takové kafkovské...

Tak proč to tedy neuděláte?

Mám problém ztotožnit se s cizím textem. Respektive – ještě se mi nestalo, že bych něco četla a okamžitě si řekla: tohle musím natočit! Buď je to tak skvěle napsané, že mi připadá zbytečné snažit se to přetavovat do filmu, anebo se ztotožnění nedostaví, pak bych text přetvářela a čekal by mě boj s autorem, zvláště když by byl z přibuzenstva. Anebo bych mohla natočit film na motivy knihy – ale to autoři také zrovna nemilují. Ani ti přibuzní.

Když už jsme u vaší rodiny – četla jste scénáře svého dědečka Jana Procházky?

Není to tak dávno, co jsem si o ně řekla babičce. Půjčila mi krabici plnou textů. Je to neuvěřitelné, co dědeček stihl napsat, realizovat. Když umřel, bylo mu 42 let a to měl za sebou desítky textů: románů, scénářů, spoustu filmů. Jasně, geny asi nezapřu, jako je nezapře maminka, moje teta,

sestra... Co mi ale vyrazilo dech? V jeho textech jsem našla obraty, které používám také. A o nichž jsem do té doby netušila, že byly jeho. Prostě je asi máme v rodině, ale teď – když jsem je četla – cítila jsem chvíli tu blízkost, že to není náhoda.

Vašeho dědečka vlastně uštval komunistický režim. Na druhé straně měl štěstí, že psal v době největšího boomu českého filmu. Když srovnáme 60. léta 20. století a začátek 21. století, vaši a jeho situaci...

... dojdeme k základnímu rozdílu: tehdy se točily filmy za státní peníze, ti, co filmařinu vystudovali, byli zaměstnanci Barrandova nebo Krátkého filmu a čekali na rozhodnutí šůry, kdo který scénář bude moci točit. Zjednodušuju to, ale v podstatě to takhle bylo. A dnešní situace? Vymyslím si téma, domluví se se spolupracovníky a pak se scénářem v ruce vyrazíme žebrot o peníze a žebráme, když to nevzdáme, dokud je nemáme.

Žádná radost.

Nestěžovala bych si, kdyby šlo jen o shánění peněz. Ale víte, tenhle základní princip vás ovlivňuje od prvního rozhodování. Nemůžete si říct, tak a teď bych chtěla točit pohádku. Víte, že filmová pohádka stojí zhruba 60 milionů, když jste začínající režisér, nemáte šanci. Teď po filmu Kdopak by se vlka bál mám trochu větší naději, ale stejně to bude trvat třeba tři roky. Vydrží mi chuť a nadšení? Jinými slovy, musím si vybrat takové téma, abych o něm byla i za tři roky přesvědčená, abych ho mohla další rok točit a každý den si říkat, že je to teď to nejdůležitější. A musím mít vedle sebe producenta, partnera, který bude věřit stejně jako já. V žádné fázi se mi nesmí stát, že si jednou ráno řeknu, no vždyť mě to vlastně už nebaví, to téma už odvanulo. Když se mi tohle stane, jak pak přesvědčím celý štáb, aby pracoval s nadšením? Máte odpovědnost za lidi, které na sebe napojíte, za herce, muzikanty a ostatní. Každé ráno se před

Kdopak by se vlka bál

„Děláme filmy, které nás baví. A tak je i prezentujeme. Samozřejmě bychom propagaci filmu mohli stavět třeba na sloganu ‚první film Jitky Čvančarové‘, ale to by nebyla pravda, protože to není film Jitky Čvančarové, ale Dorotky. Ona je hlavní postava a jejíma očima je vyprávěný,“ říká Maria Procházková o svém druhém celovečerním hraném filmu, který vzbudil velkou pozornost na berlínském filmovém festivalu. V Čechách měl premiéru před Vánoci a stále se hraje v kinech.

Kniha O červené Karkulce vznikla pro potřeby filmu Kdopak by se vlka bál, kde z ní malé Dorotce čte maminka. Než se trápit s autorskými právy, rozhodla se Maria Procházková napsat a ilustrovat pohádku sama – nově a po svém. Předtím se ale vydala do knihoven a přečetla všechny možné verze příběhu z celého světa (včetně třeba portugalské). Knihu vydala společnost Bionaut Films.

Kdopak by se vlka bál je film pro celou rodinu s originální poetikou. Každý si v něm najde to své – děti strašidelnou pohádku, rodiče psychologické drama.

Foto: Bionaut Films

ně musíte postavit, musíte odpovídat pořád na spoustu otázek a musíte si přitom být sakra jistá.

Případní investoři se budou ptát na cílovou skupinu diváků, budou vás tlačit do určitého žánru.

Snažím se dělat filmy a baví mě to. Do žánru ať si je pak zaškatulkují kritici, recenzenti a diváci. Z duše mimochodem nesnáším, když mi v kině lže filmová upoutávka, že to bude komedie, a pak zjistíte, že ty dvě vtipné věty, které ve filmu jsou, už zazněly v té upoutávce. Přeháním, ale víte, co myslím. Vadí mi, když mi lžou. Mám ráda očekávání, těším se na to, co mi slíbili, a tak čekám, kdy začne ten žánr. Kdyby mě nenatčili, možná by se mi ten film líbil od první minuty, ale zklamání mi bere náladu, trvá, než ho překousnu. Naposledy se mi to stalo u nového filmu Woodyho Allena. Výborný film, prostě nechápu, jak ten dědula takovou moderní, aktuální a pravdivou výpověď o vztazích dovede natočit. Ale reklama byla klamná, používala kombinaci synopse filmu a tváří herců, kteří nehráli hlavní role, jen jsou slavní. Posunuli tím záměrně význam a zmátli diváka. Naštvalo mě to. Zbytečně.

Z čeho žijete, když zrovna sháníte peníze na film a netočíte?

Jasně že dělám taky reklamy! Víte, tolik bych si teď potřebovala odpočinout, až doděláme Evropské pexeso, mohla bych si dopřát měsíc volna, neměla jsem pauzu od natáčení Vlka, a to jsou dva roky. Ale stejně zazvoní telefon, někdo bude nabízet reklamu, videoklip, něco zajímavého. A já to vezmu, protože mě ty věci prostě baví. Reklamy neodmítám, jen nedělám politické spoty. A některé produkty.

Které?

To je blbě říkat, protože jsou to konkrétní značky a jména. Ale abych to trochu objasnila: klidně budu dělat reklamu na plechové obložení čehokoliv, jestliže budu mít volnost ve vymýšlení i realizaci.

... neumím se ztotožnit s cizím textem

Jistě se ztotožňujete, tak jako poslze vaše publikum, s hlavními postavami.

Autobiografické rysy má určitě každá moje postava. I relativně povrchně podaný Patrik má svoje vnitřní aspekty, kterým rozumím a které mi jsou sympatické, i když je to jinak nafoukaný snob. Každou postavu tvoříte vlastně z kompilace osob a situací, které jste prožila sama, nebo vaši blízcí.

Dávám do své práce všechno. Jedu na plný plyn.

Maria Procházková

- (*1975) vyrůstala v inspirativním prostředí známé rodiny Procházkových.
- Její dědeček Jan Procházka byl významným filmovým scenáristou, maminka Lenka je prozaičkou, teta Iva píše úspěšné knihy pro děti...
- Maria absolvovala na katedře animované tvorby FAMU v roce 1998 absolventským filmem Příušnice, v roce 2005 pak uvedla svůj celovečerní hraný debut Žralok v hlavě, v němž hlavní roli ztvárnil Jiří Kaiser.
- Druhý celovečerní film Kdopak by se vlka bál měl premiéru loni a stále se hraje v kinech.

Nebaví mě, když mi někdo nakreslí plánek a já mám podle něho jet. Potřebuju si udělat vlastní plánek. A když má klient skvělý nápad, musí mi dát tolik prostoru, abych si ten jeho nápad zabydlela.

Zabydlela? Tedy osvojila...

Zabydlela! Chodím po Praze stále s velkou taškou narvanou věcmi. Jdu teď třeba do studia, budu tam celý den, musím mít s sebou tedy čistá DVD, až budu něco vypalovat, potřebuju určitě nabíječku k mobilu, k počítači, nesu si bylinkové čaje, protože tam všude mají jen vodu a kafe. Musím tam mít svoje věci, zápisník, flešku, počítač, a pak to tam postupně vybaluju... Musím se zabydlet. Tohle mám možná trošku od maminky. Jezdili jsme na jarní prázdniny do různých ošoupaných ROH hotýlků a ona i v tom nejoprůškanějším dovedla vytvořit domácí atmosféru. Pokoj zabydlela tím, že prostřela šátek na odporovou sektorovou poličku a ejhle, měli jsme stoleček. Na talířek naleštila dvě jablka a už to byla svá-

teční tabule. Snažím se takhle zacházet s věcmi, prostorem, i s těmi nejbanálnějšími reklamami.

Takže vás i reklamy baví.

Samozřejmě! Když mě to nebude bavit, udělám to snad standardně, snad ne úplně blbě, ale proč to pak vlastně dělám já? To může dělat kdokoli jiný.

Co myslíte, vydrží vám tenhle postoj po celý život?

Dělám pro to, co můžu. Navíc si nemyslím, že se dožiju vysokého věku.

Jak jste na tohle přišla?

Za prvé nemám moc optimistický pohled na společnost a na svět obecně, nemyslím si, že to má ještě dlouhé trvání. Ale tím se radši moc nezabývám, nemělo by smysl se snažit vůbec. Za druhé dávám do své práce všechno. Nedovedu si představit, že s takovým nasazením vydržím do důchodu. Umřu někde nad ránem – u počítače – a podstatně dříve.

Neblázněte. Vždycky se dá zastavit, zbrzdít...

Así ano, neberu vám to. O sobě ale vím, že ráda dělám všechno naplno, a jinak bych to ani nechtěla. Jedu skutečně na plný plyn. Kdyby nám teď třeba oznámili, že za deset měsíců do Země něco narazí, co bych podnikla? Zrovna nedávno jsem o tom přemýšlela a došla k závěru, že bych chtěla dodělat věci, které mám rozpracované. A dodělala bych to kvůli sobě, ne kvůli klientům. Stejně to všechno dělám kvůli sobě!

To je ve vás tolik odpovědnosti?

Nevím, jak to nazvat... Je to odpovědnost? U psaní je nejlepší moment, když dopíšete. Ta radost je silná, intenzivní, neopakovatelná. Když jsem dopsala scénář k ‚Vlkovi‘, opojení trvalo asi tak sedm minut. S tím si vystačím. Když se pak scénář realizuje, když se film líbí, je to taky bezva. Ale v podstatě to všechno podnikám kvůli těm prvním sedmi minutám. Ty jsou nejdůležitější. ■